

Klipp ur Tranåsposten inför invigningen

Hembygdsgård i Marbäck

Invigs av landshövding Hamrin på söndag

Marbäcks Bygdegård

Urklipp från Smålands-Tidningen 50-talet
berättare Albert Gustafsson Haga.

Fem resenärer rekognoscerade en kulen och snöig vinterdag, den 24 februari 1936, i Askeryd och Marbäck för möjligheterna att skaffa en lämplig byggnad till bygdegård i Marbäck. Fröken Märta Bogeman hade ställt i utsikt att bidra med ett belopp på 6000 kr. om frågan om bygdegård kunde lösas. De fem resenärerna var förutom initiativtagaren, fru Wilma Wastesson, arkitekt Johannes Dahl, konstnären Aram Norrman och skogvaktare Simon Boström.

I Askeryd skulle beses en s.k. överloppsbyggnad vid prästgården, vilken kunde tänkas bli lämplig som huvudbyggnad i den påtänkta bygdegårdsanläggningen i Marbäck. Den var rymlig, så att både samlingssal och kök och därtill vaktmästarbostad skull kunna få plats. Arkitekt Dahl ansåg att den skulle bli förträfflig, men att man också borde anskaffa en loftbod och en ryggåsstuga.

Därför gick färden vidare till kyrkovärden Emanuel Johansson i Biarp, som hade en vacker loftbod, vilken han var villig att överlämna mot skälig ersättning. Så ställdes färden till en förfallen ödestuga vid Klinten norr om Marbäcks kyrka. Stugan tillhörde greve Bonde och den fick gärna tas i anspråk för bygdegårdens räkning. Det var ett förmöjtt sällskap som återvände till Marbäcks prästgård den dagen.

Sedan en stor och välbelägen tomt skänkts av greve Bonde kunde så småningom arbetet med att flytta byggnaderna börja. Den praktiske och kunnige bygdegårdsvännen var nu och allt sedan skogvaktare Simon Boström, som hade ett gott stöd i initiativtagaren, nämndeman Albert Gustafsson. Förutom de nämnda husen införlivades sedan med samlingen en bastu, skänkt från Äng. Den 1 januari 1937 var gården så färdig, att dess förste vaktmästare Ahlberg kunde flytta in.

Söndagen den 8 augusti samma år skedde den högtidliga invigningen. Solen strålade från en blå himmel och flaggorna lekte för vinden, när en feststämd publik på 1500 personer samlades. Högtiden inleddes med högmässa i kyrkan. Mellan rader av skolbarn med flaggor tågade landshövdingeparet Felix Hamrin med maka samt övriga inbjudna in i kyrkan. Från kyrkan gick festtåget med regementsmusik i spetsen till bygdegården.

Festens höjdpunkt var landshövding Hamrins invigningstal. Högtidens mest upp märksammade gäster var förutom landshövdingeparet greve Bonde och fröken Bogeman. När Marbäcks Bygdegårds-förening något år tidigare bildats det var den 11 maj 1936 - var den väl den minsta av föreningar, den hade blott tre medlemmar.

Ordförande var kyrkoherde E. Wastesson, vice ordförande o kassör nämndeman Albert Gustafsson och intendent och bygdegårdsföreståndare skogvaktare Simon Boström.

Nertecknat av E. Wastesson inför invigningen av Marbäcks Hembydsgård

Sedan någon tid. har i Marbäcks församling pågått ett energiskt arbete för uppförande av en hembydsgård. Det är Marbäcks bygdegårdsförening, som arbetar för detta mål. Föreningens ordförande är kyrkoherde E. Wastesson, intendent skogvaktare S. Boström och kassör nämndeman Albert Gustafsson, Haga. Föreningen bildades förra året och har till uppgift att väcka intresse för forn-minnesvård och hembygdskultur. Därför behöves ett hem, där de, som älska att bevara det gamla, kunna mötas och känna kontakten med forna tiders seder, tänkesätt och föremål. Så kom tanken på en hembydsgård, som skulle stå som en symbol för fädernas liv och gärning i svunnen tid. Svenskt skulle det. vara först o. främst och småländskt naturligtvis. Aldrig har min tanke kunnat finna en tacksammare plan till förverkligandet. Ty just som jag ser i min fantasi min ryggåsstuga och loftbod för mig, kommer en förfrågan från en f.d. marbäcksbo, vartill en tänkt donation lämpligen kunde användas. Den avsåg Marbäck, hembygden. Jag svarade per omgående: till en hembydsgård i Marbäck. Den välvilliga giva- ren gick med på min önskan och min hägrande bygdegård, och det kom ett brev med donationens storlek: 6,000 Kr. utbetalas alltefter medel behövas för en hembydsgård. Men donator gjorde ett tillägg. Hembydsgården skulle samtidigt vara s.k. församlingshem d. v. s. få användas för det frivilliga kyrkliga församlingsarbetet. Detta varma intresse för församlingen gjorde donationen ännu mera välkommen och behjärtansvärd.

Donation av fröken Märta Bogeman

Så kunde arbetet börja. Den för sin hembygd så varmt intresserade donatorn har ända tills nu velat vara okänd och ej nämnd, men vi i Marbäck ha nog alla förstått vem det var. Nu är jag oförhindrad att avslöja hemligheten. Fröken Märta Bogeman är donatorn. Hon har låtit mig förstå, att det är av tacksamhet mot hemmet i Vrangsjö, för allt vad hon där fick både materiellt och andligt från älskade föräldrar, som hon gjort denna donation. Hennes namn är med denna och tidigare gåvor för alltid ristat i Marbäcks sockens krönika. Hennes namn skall där leva ljust, aktat och ärat. Men låt mig nu säga, vad vi fått tack vare hennes donation. Först en större byggnad, mitt i fonden, inrymmande församlingssal med tambur och kök samt vaktmästarebostad, även den med särskilt kök. Byggnaden är gammal. Den har tidigare varit s. k. överloppshus vid Askeryds prästgård. Föreningen har inköpt den, flyttat och uppfört den på denna plats, invändigt omändrad för sitt nya ändamål, men till det yttre med bibehållande av sitt gamla utseende. Som flyglar till denna ryggåsstuga och en loftbod. Den förra har stått vid Klinten, ett stycke norr om Marbäcks kyrka. Den var nästan fallfärdig och hade blivit påbyggd och delvis förlorat sin ursprungliga byggnadsstil. Men virket dugde, och de på- byggda varven borttogs och så fick stugan igen sitt gamla skick, Den är förtjusande trevlig, där den nu står! Loftboden är flyttad från Biarp, en av greve Bondes arrendegårdar i Marbäckens socken. Även den ha vi fått delvis återställa till det ursprungliga genom att borttaga senare tiders brädfodring å densamma, och nu ter den sig med sitt loft och sin trappa ålderdomlig och verkligt vacker för varje 'besökare, som tager gården i betraktande. Inredningen i ryggåsstugan och loftboden utgöres av gamla saker, som för tanken till svunna tider. Det finns gott om gammalt på gårdarna och ett och annat är redan lämnat i Bygdegårdens kärleksfulla vård, Bland föremål, som särskilt pietetsfullt bevaras, äro en gammal byrå och en medalj för trogen tjänst, som tillhört f. tjänarinnan Anna-Lena Karlsdotter från L. Hultet, död 1929.

Denna gudfruktiga och ovanligt stilla o. goda kvinna kunde jag, vilja skriva något mera om, men det må vara nog att jag glädes, när jag här kan se något av det lilla hon ägde vid vilket hon dock torde ha varit mindre fästad än vid det himmelska. Bygdegården även samlingshem.

Bygdegården även församlingshem

I församlingssalen är inredningen gjord med hänsyn till vårt församlingsarbete. Man sitter på bekväma bänkar, och där finns orgel, talarstol och ett altare, som får tjäna tillbedjan, när möten avslutas med en andaktsstund. Förutom de nu nämnda husen finns en gammal bastu, som förr stått vid Ängs gård. Å alla husen utom det större församlingshuset består takbeläggningen av torv på näver. En stor och välbehövlig tomt i närheten av Marbäcks kyrka har skänkts av greve Carl Bonde å Hörningsholm. Vackra vitstammiga björkar pryda husens omgivning, och bakom dem skymtar Ralångens vatten och Holavedens höjder och åsar i väster. Kyrkan och gården hör båda till arvet från fäderna. Den förra förvaltar trosarvet sen sekler, den senare är sinnebilden av fädernas dagliga flit och odling. De som strävade på gammalgården äro för länge sedan döda och sova under kyrkohällen. Vi, ett senare släkte, ha att vörda minnena och lära kommande släkten genom vårt exempel att älska det, som hör till hembygden både i forntid och nutid. Byggnadsarbetet vid Hembygdsgården har utförts av byggmästaren Aug. Johansson Berg, målningen av målaremästaren K. Amloh, Aneby o murningen av muraremästare E. Pettersson, Björklunda. Inredningen till församlingssalen har levererats av Målvists snickerifabrik, Aneby och elektrisk installation i församlingssal och vaktmästarebostad har utförts av Smålands Kraft A-B. Sockenbor har gjort fria dagsverken och gåvor av flera slag ha förutom den storartade donationen inlutit. Invigningshögtidligheten På söndag äger invigningen rum i närvaro av bl. a. landshövding Hamrin med fru samt donatorerna. fröken Märta Bogeman och greve Carl Bonde. Högtiden börjar kl. 12 midd. med högmässa i Marbäcks kyrka, varifrån ett festtåg avgår till Bygdegården, där efter ett hälsningsanförande av kyrkoherde E. Wastesson invigningen förrättas av landshövdingen, som även håller högtidstalet. Musik utföres av Jönköpings- Kalmar regementes musikkår och sång av Aneby manskör och av skolbarn. Föredrag hålles av författarinnan Märta Leijon över ämnet "Religion och kultur", och till sist på aftonen förrättas andaktsstund med predikan av komminister Y. Ahlberg Lekeryd. Vi vänta mycket folk till Marbäck den dagen, sommarens stora hembygd dag ej för Marbäck allenast utan för hela vårt vackra Norra Vedbo.

E. Wastesson